

Kako se pripremiti i postupati poslije poplave

Praktični vodič za stanovništvo

Predgovor

Poplave ne možemo izbjeći, ali se možemo pripremiti koliko god je to moguće da bi u periodu koji dolazi poslije njih imali što manje posljedica. **Dobra informisanost** kako pravilno postupati kada poplave prođu preduslov je za dobar oporavak.

U ovom vodiču govorimo o trenutku povratka u domaćinstvo nakon poplava, o preventivnim radnjama prije povratka kući, o eliminisanju zdravstvenih i drugih rizika. Savjeti za prvi ulazak i koraci koje je potrebno sprovesti nakon poplava, od dokumentovanja štete do obnove i sigurnog povratka kući, pomoće da taj proces prođe što je lakše moguće.

Posebno je naglašen značaj **pravilne psihološke pomoći** unesrećenim. Gotovo za svakog pojedinca najteže štete su one sentimentalne vrijednosti, kao što su porodične fotografije, dokumenti i razne druge vrijednosti, nakit i slično. Zbog toga su u vodič uvrštene i preporuke za ublažavanje stresa i anksioznosti kod osoba koje su pogođene poplavama.

Sanacija poljoprivrednih imanja, zemljišta i postupanje sa imovinom i stokom su takođe od velikog značaja te je stoga poseban dio vodiča posvećen upravo toj tematici. Planski pristup oporavljanju poljoprivrednog imanja nakon poplava je najbolji način kako da se u najkraćem roku ono dovede u upotrebno stanje i što je moguće više ublaže štete koje je poplava ostavila za sobom.

Osim poljoprivrednih imanja i mašina, i automobili nisu pošteđeni šteta koje plavne vode naprave pa je važno imati osnovna znanja kako postupati sa poplavljenim automobilom.

“Praktični vodič za stanovništvo
Kako se pripremiti i postupati poslije poplave”

Uredništvo:

Redakcija Exit Centar Kralja
Petra I, 9178 000 Banja Luka

Ova brošura je nastala uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove brošure je u potpunosti odgovornost Exit Centra i ni u kojem slučaju ne odražava stavove Evropske unije.

 poplave.org@gmail.com

 www.poplave.org

Sadržaj

1. Kada se vratiti u domaćinstvo nakon poplava?	4
1.1. Budite svjesni opasnosti nakon poplava	4
1.2. Preventivne radnje prije povratka kući nakon poplava	5
1.3. Kako eliminisati zdravstvene rizike od poplava	6
1.3.1. Zaštitite svoje zdravlje	6
1.3.2. Higijena nakon poplava	7
1.3.3. Hrana	8
1.3.4. Voda	8
1.4. Prvi ulazak u kuću nakon poplava	9
2. Koraci koje je potrebno sprovesti poslije poplava	13
2.1. KORAK 1 – Dokumentovanje štete i procjena štete	13
2.2. KORAK 2 – Raščišćavanje	14
2.3. KORAK 3 – Riješite se vode i mulja	15
2.4. KORAK 4 – Čišćenje objekta i uklanjanje plijesni	16
2.4.1. Čišćenje zidova i podova	17
2.4.2. Plijesan	17
2.5. KORAK 5 – Sušenje objekta	19
2.6. KORAK 6 – Čišćenje namještaja, električnih uređaja, kuhinjskog pribora i ostalo	20
2.7. KORAK 7 – Popravak, rekonstrukcija i obnova	22
2.7.1. Strukturna oštećenja	23
2.7.2. Oštećenja materijala	24
2.8. KORAK 8 – Siguran povratak kući	26
2.9. KORAK 9 – Pripremite se za iduću poplavu - NAPRAVITE PLAN	26
3. Sanacija poplava u poljoprivrednom gazdinstvu	27
3.1. Uzorkovanje i analiza poplavljenog poljoprivrednog zemljišta	27
3.2. Primjeri mjera popravke zemljišta	28
3.3. Kako postupati sa domaćim životinjama i hranom za životinje	28
3.4. Postupci nakon poplave - ratarstvo	31
4. Kako postupati sa poplavljenim automobilom	32
4.1. Kako da prepoznate automobil koji je bio poplavljen?	33
5. Psihološka pomoć poplavljenima	34

1. Kada se vratiti u domaćinstvo nakon poplava?

Nakon što su poplave prestale, nivo vode može opadati od nekoliko dana do nekoliko sedmica. Ovo zavisi od procesa drenaže zemljišta i padavina.

Iako je poplava prošla, za sobom je sigurno ostavila ogromnu štetu i brojne opasnosti, tako da je važno znati kada je sigurno vratiti se u domaćinstvo.

Svakako ne treba ni pomišljati na povratak u poplavom pogođena područja ukoliko nadležni organi nisu izdali obavještenje da se možete vratiti u svoja domaćinstva. Loka-

lne vlasti su dužne upozoriti stanovništvo ukoliko opasnost od poplava još postoji i da je povratak zabranjen, kao i kada je povratak stanovništva bezbjedan.

Nakon obavještenja da se možete vratiti u svoje domaćinstvo, veoma je važno da se upoznate s potencijalnim opasnostima koje možete očekivati po povratku i da zaštitite vlastito i zdravlje svoje porodice.

Djecu, starije osobe, trudnice i kućne ljubimce nikako ne treba uvoditi u objekte dok ih ne očistite i dezinfikujete u potpunosti!

1.1. Budite svjesni opasnosti nakon poplava

Iako su se poplavne vode povukle mnoge opasnosti još uvijek postoje i trebate ih biti svjesni.

- **Voda može biti pod strujnim naponom od podzemnih kablova, što predstavlja direktnu opasnost po život.**
- Poplavna voda je generalno zagađena i može sadržavati otrovne hemikalije, prljava ulja, benzin, fekalije iz kanalizacije ili od uginulih životinja.
- Ispod površine poplavnih voda ili u mulju koji je voda ostavila mogu biti razni šiljati predmeti na koje se možete povrijediti.
- Zalutali psi, mačke i ostale životinje mogu naći utočište u vašem objektu. Budite oprezni u pristupu bilo kojoj životinji. Velika je i vjerovatnoća pojave zmija i glodara.
- Oštećena zemljišta pod uticajem vode sklona su urušavanju i klizanju, čak je moguće i stvaranje vrlo dubokih rupa koje mogu biti prekrivene vodom.
- Veliku opasnost kod poplavljenih objekata predstavlja i brzi razvoj algi, gljivica i plijesni kojima je dovoljno 48 sati da se razviju. One djeluju štetno na zdravlje ljudi, izazivaju infekcije, astmu, alergijske reakcije i brojne druge bolesti još dugo nakon poplava.
- **Oprezno sa vodom iz vodovoda.** Pratite sredstva javnog informisanja kako biste saznali da li je voda iz vodovoda za piće i uporebu.

Treba sačekati da se provedu sve mjere čišćenja vodovoda i provjere kvaliteta vode.

- Visoke temperature, izlivanje septičkih jama i raspad životinjskih leševa mogu dovesti do toga da bakterije putem podzemnih voda nađu u bunarima ili vodovodu čime se javlja opasnost od širenja crijevnih, kožnih i parazitnih zaraznih bolesti. Kontakt bakterija sa oštećenim tkivom može uzrokovati infekcije.
- Nakon poplava se može očekivati i veći broj

glodara, zmija i sličnih životinja. Takođe, može doći i do njihove migracije s poplavljenih na nepoplavljena područja.

- Građevinski objekti mogu imati materijal koji sadrži azbest. Preduzmite sve potrebne mjere predostrožnosti pri rukovanju otpacima koji sadrže azbest. Ako je došlo do ozbiljnog rušenja, za radove na popravcima i obnovi materijala koji sadrže azbest treba pozvati radnike ovlaštene za rad s azbestom.

1.2. Preventivne radnje prije povratka kući nakon poplava

Prije nego što uđete u objekat morate provjeriti da li je to bezbjedno.

Ne ulazite ako postoje neki od sljedećih znakova:

1. Polomljeni ili oštećeni elektro vodovi.
2. Ukoliko postoje znakovi curenja plina ili izlivanja benzina. Curenje plina prepoznajete po tipičnom mirisu na trulež koji se plinu dodaje radi upozorenja.
3. Provjeriti da li je poremećena statika objekta. Ukoliko postoje vidljiva oštećenja temelja, potpornih zidova i stubova, oštećenja krovne strukture ili drugi znakovi oštećenja strukture objekata. Provjerite ima li razmaka između stepenica i kuće. Ako nedostaju bilo koji potporni

ili dijelovi temeljnih zidova, ili je zemljište oko njih isprano poplavom, objekat nije bezbjedan.

4. Ukoliko uz vanjske i unutrašnje zidove ima vode ili nanosa blata i mulja.

Ukoliko ste primjetili neke od navedenih znakova, konsultujte se sa nadležnim organima ili stručnjacima kako dalje postupiti. Ovakva službena provjera obavezna je u nekim zajednicama.

Ukoliko nema vidljivih opasnosti, nastavite veoma pažljivo.

1.3. Kako eliminisati zdravstvene rizike od poplava

1.3. 1. Zaštitite svoje zdravlje

Poplava načini mnogo veću štetu od ruševina i oštećenja koja vidite oko sebe. Teško je prihvatiti činjenicu da poplava, pored toga što ugrožava imovinu, može ugroziti kako fizičko, tako i psihičko zdravlje.

Najčešći **zdravstveni rizici** za vrijeme poplava, kao i u periodu nakon poplava, za vrijeme čišćenja i sanacije su: posjekotine, ugrizi sisavca, kukca, gmizavca, infekcije, iritacije i osipi.

Poplava može uzrokovati i fizički premor, emocionalne traume i posttraumatski stres.

U vremenu nakon poplave, ljudi često

zanemaruju brigu o svom zdravlju, sve u želji da što prije očiste i saniraju štetu. Reakcije na stres uobičajene su i obično privremene, ali ukoliko potraju neophodno je zatražiti stručnu pomoć.

Kako biste bili u stanju da uradite naporan posao saniranja šteta nakon poplava, koji može potrajati i do nekoliko mjeseci, savjetujemo da vodite brigu o svom zdravlju.

- Morate spavati najmanje osam sati dnevno kako biste bili odmorni za vrlo naporene poslove, jer organizam je u stanju šoka.
- Često se odmarajte i dobro se hranite.

- Držite se određenog plana rada. Napravite popis radnih aktivnosti i radite ih jednu po jednu.
- Nosite zaštitnu odjeću, čvrste nepropusne čizme, vodootporne rukavice i maske za lice, posebno pri rukovanju krhotinama.
- Ne dodirujte rukama lice prilikom čišćenja. Detaljno operite ruke poslije svakog čišćenja.
- Otvorene posjekotine ili rane očistite, dezinfikujte i koristite vodootporne flastere da spriječite da budu izložene poplavnim vodama. U slučaju povrede obratite se ljekaru, jer postoji mogućnost širenja zaraze putem krvi.
- Potražite ljekarsku pomoć i u slučaju pojave mučnine, povraćanja, slabosti, proliva, povišene temperature itd., jer to mogu biti simptomi zaraznih bolesti koje su česte u vrijeme poplava.
- Odjeću koju koristite prilikom čišćenja perite odvojeno od druge odjeće u vreloj vodi i sa deterdžentom.
- Ne zadržavajte se u vodi, a ukoliko trebate ići kroz nju, krećite se oprezno i polako.
- Vodite računa o higijeni, kao i hrani i vodi koju konzumirate.

1.3. 2. Higijena nakon poplava

Izuzetno je važno da ne zaboravite provoditi osnovnu higijenu tokom stanja obilježenih nedostatkom zdravstveno ispravne vode. Uvijek operite ruke sapunom i vodom koja je prokuvana ili dezinfikovana:

- Prije pripreme i konzumiranja hrane.
- Nakon korištenja toaleta.
- Nakon učestvovanja u aktivnostima čišćenja nakon poplava.
- Nakon rukovanja predmetima koji su onečišćeni poplavnim vodom ili kanalizacijom.

Roditelji trebaju pomoći djeci da izbjegnu bolesti koje se prenose vodom. Nemojte dozvolite djeci da se igraju na poplavljenim površinama, često im perite ruke i ne dopustite djeci da se igraju igračkama koje su onečišćene poplavnim vodama, a nisu dezinfikovane.

Igračke možete dezinfikovati koristeći otopinu jedne šolje varikine u 18 litara vode.

1.3. 3. Hrana

- **Sva hrana koja je bila u dodiru sa poplavljenom vodom se baca, nemojte ni pokušavati da je probate!**
- **Odbacite hranu i pića koja su došla u kontakt sa poplavnom vodom, a nalaze se u posudama plastike, papira, kartona, tkanine, sa snap poklopcima, tvist čepovima i hranu konzerviranu u domaćinstvu.** Ove posude i boce se ne mogu dezinfikovati.
- Industrijski pripremljena hrana u svim neoštećenim metalnim posudama, konzervama, se može sačuvati. **Ukoliko su pakovanja oštećena, obavezno ih bacite!**
- Sa neoštećenih pakovanja uklonite naljepnice, dobro ih operite, isperite, a zatim dezinfikujte sa rastvorom varikine (1 kašika na 4 litre čiste vode).

Markerom ponovno označite limenku sa nazivom namirnice koja se nalazi u njoj i rok trajanja.

- **Povrće i voće iz poplavljenih bašti ne smije se upotrebljavati i mora se baciti.** Takvo povrće može biti leglo bakterija kao što su ešerihija koli i šigela, raznih parazita, ali i virusa hepatitisa A. Svi zasadi voća i povrća koji su bili u kontaktu s vodom iz poplavnog talasa, kao i poljoprivredni proizvodi uskladišteni u ambarima i trapovima, nisu upotrebljivi za ishranu stoke. Pored toga što mogu biti kontaminirani bakterijama, mogu biti i hemijski zagađeni.

Mogu se jesti proizvodi koji rastu iznad vode i koji nisu bili u dodiru sa poplavnom vodom, npr. voće na drveću.

1.3. 4. Voda

Ukoliko lokalne institucije nadležne za zdravstvenu ispravnost vode iz vodovoda, proglase istu neupotrebljivom za piće, slijedite ove savjete:

- Koristite flaširanu vodu koja nije bila izložena poplavnim vodama ako je dostupna.
- Ako imate bunar koji je poplavljen, bunarska voda treba biti analizirana i dezinfikovana nakon što se poplavna voda povuče. Ako sumnjate da je vaš bunar kontaminiran, obratite se nadležnim institucijama za konkretne savjete.

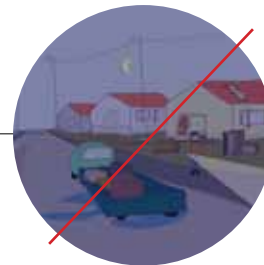

1.4. Prvi ulazak u kuću nakon poplava

Kada ste provjerili da je sigurno ući u objekat, obavezno:

1. Pokušajte se vratiti kući za vrijeme dana da ne morate koristiti rasvjetu

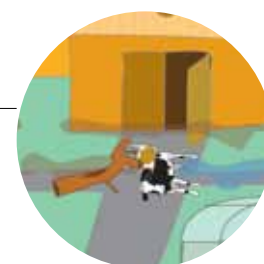
Ukoliko to bude potrebno, koristite svjetiljke na baterije, a nemojte koristiti svijeće, petrolejske lampe ili neku drugu vrstu otvorenog plamena.

2. Uginule životinje

Ukoliko na svom posjedu, u domaćinstvu ili bilo kom drugom objektu nađete na uginule životinje, ne dirajte ih i ne iznosite sami, već obavijeste veterinarsku službu ili veterinarsku inspekciju.

Zapamtite da ukoliko dirate uginule životinje ugrožavate vlastito zdravlje, a ukoliko ih spaljujete, pored zdravlja, ugrožavate životnu sredinu.

3. Osigurajte da je napajanje električnom energijom isključeno u cijelom objektu

Struja i voda ne idu skupa. Prije bilo kakvog pokušaja ulaska, pregleda ili sanacije objekta, osigurajte da je napajanje električnom energijom isključeno na glavnom osiguraču. Takođe, ako postoje i drugi osigurači koji kontrolišu napajanje van glavnog objekta, osigurajte da su i oni isključeni, čak i ako to otežava ili usporava čišćenje. Ako se osigurači nalaze u podrumu ili drugim poplavljenim prostorijama, prije nego što pristupite radu sa njima, osigurajte da je sva voda ispumpana iz prostorije. Ako morate ući u vodu da pristupite glavnom prekidaču, zovite električara da isključi struju.

Nikada ne isključujte i uključujte struju sami i ne koristite električni alat ili uređaj dok stojite u vodi.

Svaki uređaj posebno isključite na njegovom prekidaču

Razvodna kutija sa osiguračima:

- Stanite na suvo mjesto.
- Ako vaša kutija ima ručku-prekidač sa strane, koristeći suv drveni štap ili prečku povucite ručku u položaj ISKLJUČENO.
- Koristeći drveni štap otvorite vrata kutije.
- Pažljivo izvucite ili isključite glavne osigurače. Koristite drveni štap.
- Odvijte i izvadite ili isključite svaki pojedinačni osigurač strujnog kruga.

i isključite mu napajanje iz utičnice kućne instalacije. Odstranite sve sijalice iz sijaličnih grla. Ispumpajte vodu iz svih poplavljenih prostorija prije nego što započnete popravak električnih instalacija.

Ako razvodnoj kutiji možete prići bez prolaska kroz vodu ili stajanja u njoj, struju možete isključiti i sami. Za vrijeme rada sa električnim instalacijama i uređajima koristite gumene čizme, rukavice i izolovani alat.

Razvodna kutija sa sklopka:

- Stanite na suvo mjesto.
- Koristeći suvi drveni štap ili prečku, otvorite vrata.
- Koristeći drveni štap gurnite glavni razvodni prekidač u poziciju ISKLJUČENO.
- Koristeći drveni štap gurnite svaki od prekidača strujnih krugova u poziciju ISKLJUČENO

4. U kuću ulazite pažljivo

- Ako vrata zapinju i treba ih otvoriti na silu, vjerovatno su nabubrila. Ako zapinju samo pri dnu, mogu se otvoriti na silu. Ako zapinju pri vrhu, moguće je da je plafon/strop pred padanjem. Ako vrata otvorite na silu, ne ulazite odmah. Važno je da sačekate i provjerite ima li opasnosti od urušavanja plafona.
- Ako se vrata ne daju lako otvoriti, možda je lakše da u kuću uđete kroz prozor. Prije nego uđete, pažljivo pogledajte plafon da biste se uvjerali da nije pred padanjem.
- Plafoni možda popuštaju jer sadrže vodu. Ukoliko je plafon nabubrio, uzmite oštar štap, izmaknite se i probušite rupu u plafonu radi lakšeg isticanja vode. Isti postupak ponovite u svakoj prostoriji.
- Provjerite stabilnost ormarića na zidovima i druge visoke komade namještaja koji bi mogli pasti. Sa zidova maknite ogledala i teške slike. Ionako neće ostati na zidu ako je zidna oplata mokra.
- Koračajte pažljivo, jer voda i mulj čine pod jako klizavim.
- Provjerite stabilnost podova. Drveni i ostali podni oblozi, oštećeni vodom, mogu se lako raspasti pod ljudskom težinom, postoji i mogućnost pojave rupa ili eksera. Osigurajte se postavljanjem debele šperploče ili jake ploče, pokrivajući oštećeno područje.
- Popunite rupe i oštećenja na krovu, zidovima ili prozorima sa pločama, ceradom ili plastičnom folijom.

5. Provjetrite kuću i osigurajte adekvatnu ventilaciju

Kako biste uopšte mogli boraviti u objektu koji je bio poplavljen, obavezno ga morate provjetriti. Nakratko uđite kako biste otvorili vrata i prozore, provjetriti morate najmanje 30 minuta prije nego što ćete boraviti u objektu neko vrijeme. Ako je objekat bio poplavljen i zatvoren nekoliko dana, vjerojatno se razvila plijesan, a moguća su i onečišćenja otpadnim vodama.

6. Isključite dovod plina

Osigurati da se plin isključi prije ulaska u kuću. Ne koristite otvoren plamen, osim ako niste u potpunosti sigurni da je plin isključen i prostor dobro provjetren. Ako je prisutan miris plina, ne dodirujte električne uređaje ili sklopke, kako bi se spriječilo iskrenje i paljenje plina. Napustite prostorije odmah, ostavljajući otvorena vrata da se prostor dobro provjetri. Kontaktirajte lokalno komunalno preduzeće odmah, za uputstva ili pomoć.

7. Provjerite da li voda negdje curi

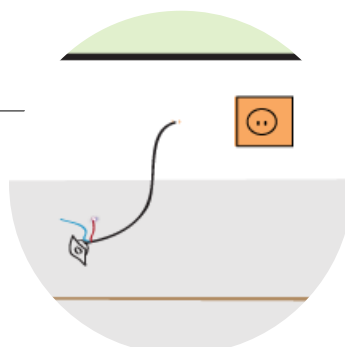
Isključite dovod vode i ne konzumirajte vodu iz vodovodnih cijevi, sve dok se voda ne ispita i dok ne bude zdravstveno ispravna za konzumiranje, što će objaviti nadležne službe.

8. Provjera ispravnosti uređaja i instalacija

Prije nego što ponovno uključite struju, savjetujemo da obavezno električar pregleda i provjeri ispravnost svih električnih instalacija u kući. Električne utičnice, kutije, ožičenje i prekidače treba provjeriti, očistiti, osušiti ili po potrebi zamijeniti novim.

Ne koristite nikakve električne aparate koji nisu provjereni i plinske uređaje za grijanje, sve dok ovlašteni serviseri ne provjere cijeli sistem.

9. Budite opremljeni korisnom opremom

Prilikom odlaska u objekte koji su bili poplavljeni, morate biti pripremljeni i opremljeni adekvatnom opremom za zaštitu i za rad u takvim uslovima.

- Oprema za ličnu zaštitu (gumene čizme, rukavice, zaštitna odjeća, maske za lice, prvu pomoć).
- Korisno bi bilo imati i fotoaparata, kameru ili telefon sa kojim ćete evidentirati stanje koje ste zatekli, odnosno štetu koju vam je poplava napravila.
- Osnovni alat, uključujući: lopatu, pilu, čekić i eksere, odvijače i ključeve, crijevo za vodu i slično. Pripremite i drveni štap kojim možete pomjerati i prevrtati stvari, ali i tjerati životinje koje su tu zadesile.
- Sredstva za čišćenje: metle, četke, krpe, korpe, deterdžente i sredstva za dezinfekciju, lopate, vreće za odlaganje smeća, itd...

10. Zona sa potrepštinama

Trebate odrediti jedno mjesto van kuće, tzv. „sigurnu zonu“ na kojoj ćete, na jednom mjestu, staviti sve što je potrebno za radnje koje predstoje. Pored toga što morate biti opremljeni opremom za ličnu zaštitu i drugom korisnom opremom, trebate, na jednom mjestu imati i pribor za prvu pomoć, aparat za gašenje požara, tečnost za ispiranje očiju i rana, popis hitnih telefonskih brojeva, vodu za piće. **Morate biti oprezni i organizovani.**

2. Koraci koje je potrebno sprovesti poslije poplava

Da bismo vam olakšali posao u teškim danima nakon poplava, za potrebe ovog vodiča, radnje koje je potrebno sprovesti, predstavili smo kroz nekoliko važnijih koraka.

KORAK 1: Dokumentovanje štete

KORAK 2: Procjena štete i pronalazak privremenog smještaja

KORAK 3: Rješavanje vode i mulja

KORAK 4: Raščišćavanje

KORAK 5: Rješavanje plijesni

KORAK 6: Čišćenje

KORAK 7: Dezinfekcija i sušenje

KORAK 8: Popravak i rekonstrukcija/obnova/sanacija

KORAK 9: Siguran povratak kući

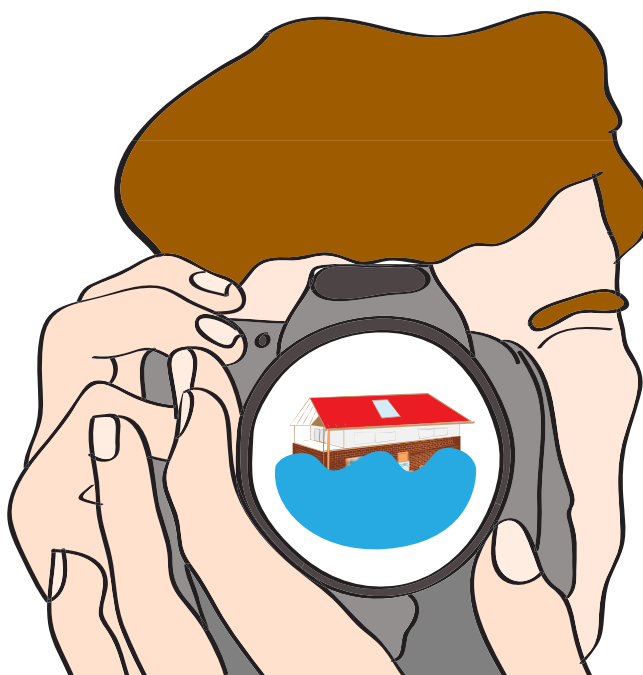
KORAK 10: Pripremite se za iduću poplavu - napravite plan"

2.1. KORAK 1 – Dokumentovanje štete i procjena štete

Napravite dokumentaciju o šteti nastaloj na svim objektima. Prije nego što počnete sa raščišćavanjem, fotografišite oštećenja na objektima i ostaloj pokretnoj imovini. Predložimo da svaku prostoriju fotografišite najmanje dva puta iz dva suprotna ugla. Sastavite spisak uništenih stvari.

Ta dokumentacija će biti potrebna i korisna za naplatu osiguranja ili zahtjeva za humanitarnu pomoć.

Kontaktirajte svoju osiguravajuću kuću što je prije moguće, kako biste dobili uputstva o daljim postupcima i proceduri.

Nakon što ste obavijestili svoju osiguravajuću kuću, oni bi trebali imenovati stručno lice za procjenu štete, u što kraćem roku. Ukoliko je potrebno zatražite privremeni smještaj za sebe i svoju porodicu.

Nakon poplave, možda imate pravo na državnu financijsku pomoć. Provjerite kod lokalnih vlasti za više informacija u vezi s dostupnim programima pomoći.

2.2. KORAK 2 – Raščišćavanje

Nakon što ste ušli u domaćinstvo ili bilo koji drugi objekat, slijedi grubo raščišćavanje prostorija od oštećenih, polomljenih i uništenih stvari. Predlažemo da sve stvari izbacite vani kako biste što prije očistili objekat i izbacili vodu i mulj, a nakon toga očistili ostale stvari.

Neophodno je razdvojiti stvari koje će se baciti u otpad i stvari koje ćete očistiti.

Odluku o tome šta ostaviti i pokušati spasiti, a šta baciti je teška za svakog pojedinca.

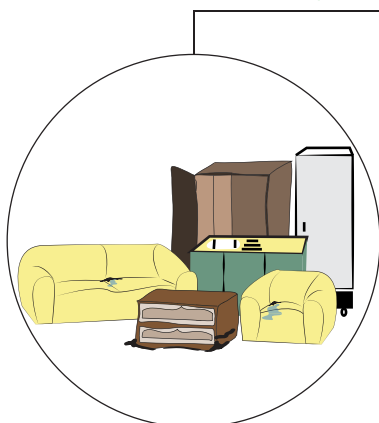
Prilikom rasčišćavanja i izbacivanja stvari iz kuće trebate voditi i računa o odlaganju stvari, trebate odmah razdvajati stvari koje ćete zadržati i očistiti i stvari za otpad.

Zapamtite to su samo stvari. Zdravlje je najskuplje!

Otpad stavlajte na dvije osnovne hrpe, kako biste komunalnim službama olakšali posao i kako bi što lakše i brže uklonili otpad:

- Kabasti otpad – poput namještaja, parketa, električnih uređaja, itd.
- Sitniji otpad - hrana, odjeća, obuća, igračke, kozmetika i ostale sitnije stvari pakujte u vreće za smeće i odlažite posebno.

Stvari koje zadržavate podijelite na tri hrpe:

Kabaste stvari – poput namještaja, električnih uređaja, itd.

Sitnije stvari – posuđe, kuhinjski pribor i ostale sitnije stvari

Veš i obuća – predlažemo da sav veš i obuću koju ćete zadržati stavite na jedno mjesto

Smeće nemojte ubacivati ili odvoziti na mjesta koja za to nisu predviđena, niti ga spaljivati ili zakopavati. Kada završite raščišćavanje, obavijestite nadležne službe da odvezu sav otpad.

Stvari koje biste trebali baciti:

- **Plastično i drveno posuđe i pribor, cucle za bebe** koje su došle u dodir sa poplavnom vodom obavezno baciti jer se ove stvari ne mogu sigurno očistiti.
- **Dušeci, jorgani, ćebad** jer se u njima razvijaju opasni mikroorganizmi.
- Trebali biste baciti i **krznenu i kožnu garderobu**, a preporučuje se da bacite **obuću i odjeću koja je bila u vodi duže od 48 sati**.
- **Sanitarije, kozmetika i lijekovi** ukoliko su bili poplavljeni, u potpunosti su neupotrebljivi.
- **Plišane igračke i druge punjene, drvene i plastične igračke za bebe** koje su onečišćene poplavnim vodama, mogu biti opasni po zdravlje. Nema potrebe da rizikujete zdravlje djece pokušavajući ih očistiti i dezinfikovati.
- Preporučuje se da bacite i sav **tapacirani namještaj, namještaj od iverice, lamperiju, tapete, linoleum, tepihe i etisone**. Gotovo je

nemoguće potpuno očistiti i dezinfikovati kauč ili tapaciranu fotelju!

- **Laminat i parket** od vlage nabubre, iskrive se i ispucaju.
- Obavezno bacite sve **stvari punjene staklenom i mineralnom vunom i celuloznim vlakanima**. Čak i kada se osuše, ove vrste izolacije nikada neće moći obavljati svoju funkciju. Oni takođe mogu pomoći rast gljivica u narednim godinama i biti uzrok ozbiljnih zdravstvenih problema.
- **Knjige, papire i slike** ukoliko su bile u onečišćenoj vodi obavezno bacite.
- Ostale polomljene, uništene i neupotrebljive stvari.

Stvari koje možete pokušati spasiti:

- Posuđe i metalni pribor za jelo
- Namještaj od punog drveta
- Šporet, TV i druge električne uređaje
- Slike ili važne papire, ukoliko nisu u potpunosti oštećeni
- Posteljinu, peškire, odjeću i obuću koja se može oprati

2.3. KORAK 3 - Riješite se vode i mulja

Vode se morate riješiti što prije!

Ukoliko ste u prilici, sav namještaj izbacite van objekta kako biste vodu i mulj što prije i što lakše izbacili iz kuće. Ukoliko nemate pri ruci pumpu ili nemate pomoć od strane komunalnog preduzeća, male količine vode možete ukloniti ručno pomoću kanti, lopata, metli, itd. Da biste vodu što prije izbacili iz objekata

slobodno probušite zidove jer to nije nikakva šteta u odnosu na onu koju voda čini, ukoliko duže ostane u objektu.

Kanalizacione i otpadne vode zahtijevaju mnogo opreznije i temeljitije čišćenje od nezagađene poplavne vode.

Septičke jame pokušajte isprazniti što prije!

Spriječite mogućnost dodatnog miješanja nezagađene poplavne vode sa zagađenom fekalnom vodom.

Ukoliko postoji mogućnost da je voda zagađena nekim hemijskim sredstvima, budite veoma oprezni. Ukoliko u bližoj okolini postoji neko postrojenje ili prodajni objekat sa opasnim hemikalijama koje je takođe pretrpilo štetu, obratite se nadležnim institucijama kako biste dobili informacije o daljem ponašanju.

Ako je podrum potopljen, možda ćete morati čekati da ispumpate vodu iz njega. Zemljište zasićeno poplavnom vodom izvan kuće može stvarati pritisak na vanjske zidove podruma, a to zahtijeva postupno izbacivanje vode, da se ne bi desila nagla puknuća u zidovima podruma. Prije ispumpavanja vode, provjerite njen nivo u podrumu, možda se još slijevaju poplavne vode u njega. Šmrkom ili crijevom dobro isperete sav mulj u odvođe, izvršite kompletnu

dezinfekciju prostora.

Prethodno provjetite da li su odvođi zapušeni i očistite ih kako bi funkcionisali. Ukoliko su odvođi zavučeni ili nepristupačni, konsultujte se sa stručnjacima. Odvođe je potrebno dobro očistiti i dezinfikovati nakon čišćenja objekta.

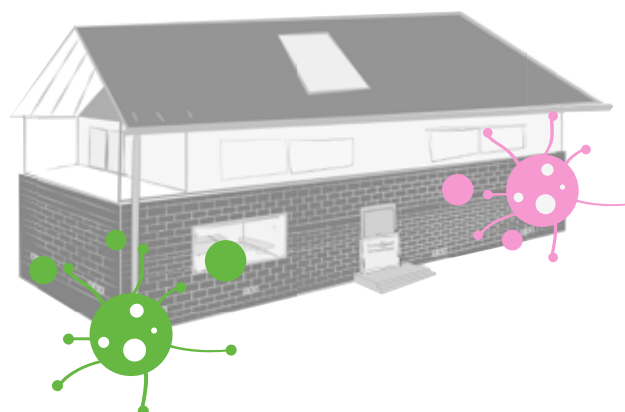
2.4. KORAK 4 – Čišćenje objekta i uklanjanje plijesni

Čistite redom. **Ne gubite vrijeme na stvarima koje nemaju vrijednost** ili su neupotrebne nakon poplave. Potrošićete vrijeme na nebitne stvari, dok imate mnogo veće prioritete! Počnite u jednom uglu kuće, očistite ga, a onda pređite u drugi ugao.

Uvijek radite sa čistog dijela prostorije, da ne raznosite prljavšinu okolo.

Ukoliko sami provodite dezinfekciju svog domaćinstva i drugih objekata, savjetujemo da se obavezno konsultujete sa nadležnim službama, te da slijedite njihova uputstva, kao i da se držite uputstva za upotrebu

dezinfekcionog sredstva. Neophodno je da, prilikom čišćenja i dezinfekcije, koriste ličnu zaštitnu opremu.

2.4. 1. Čišćenje zidova i podova

Prilikom čišćenja budite pažljivi jer nečistoće u kući nakon poplava mogu sadržavati opasne materije. Grubo ostružite nečistoće sa zidova i podova, koristite lopate, oštre četke, perače pod visokim pritiskom i usisavače za vodu. Skidanje što više slojeva boje sa zida će ubrzati isušivanje i olakšati popravke nakon isušivanja.

Parni čistači su odlični za čišćenje i dezinfekciju nakon poplava, profesionalni se teško nabavljaju, pa će i manji kućni poslužiti uz više truda i vremena. Ako nemate parni čistač, možete zidove i podove čistiti četkom i deterdžentom, nakon toga i rastvorom za dezinfekciju. Treba oprezno koristiti kućna sredstva na bazi hlora! Profesionalna sredstva za dezinfekciju potražite u apoteci i slijedite uputstva na proizvodu.

Agresivnija sredstva za čišćenje i dezinfekciju

se koriste u slučajevima miješanja fekalnih nečistoća sa poplavnom vodom. Površine perite univerzalnim sredstvima za čišćenje i vrućom vodom. Preporuka je da se uzimaju deterdženti koji nisu parfimisani kako bi po mirisu otkrili pojavu plijesni ili nečistoća.

Ukoliko niste sigurni sa stepenom zagađenosti otpadne vode koja je bila u objektu, posavjetujte se sa relevantnim institucijama.

Svaku prostoriju je neophodno dezinfikovati posebno. Vodite računa da će biti potrebno svaku prostoriju čistiti i po nekoliko puta. Kada jednu prostoriju dobro očistite i dezinfikujete u nju ne unosite predmete ili namještaj koji nisu dezinfikovani.

2.4. 2. Plijesan

Napomenuli smo da je uslijed poplave, zbog nakupljene vode i pretjerane vlage moguć brz rast algi, gljivica i plijesni kojima je dovoljno 48 sati da se razviju što može ugroziti zdravlje ljudi.

Ključna stvar u sprečavanju nastanka ili širenja plijesni je da izbacite sve potencijale izvore vlage iz prostorija, dobro ih očistite i osušite čim prije.

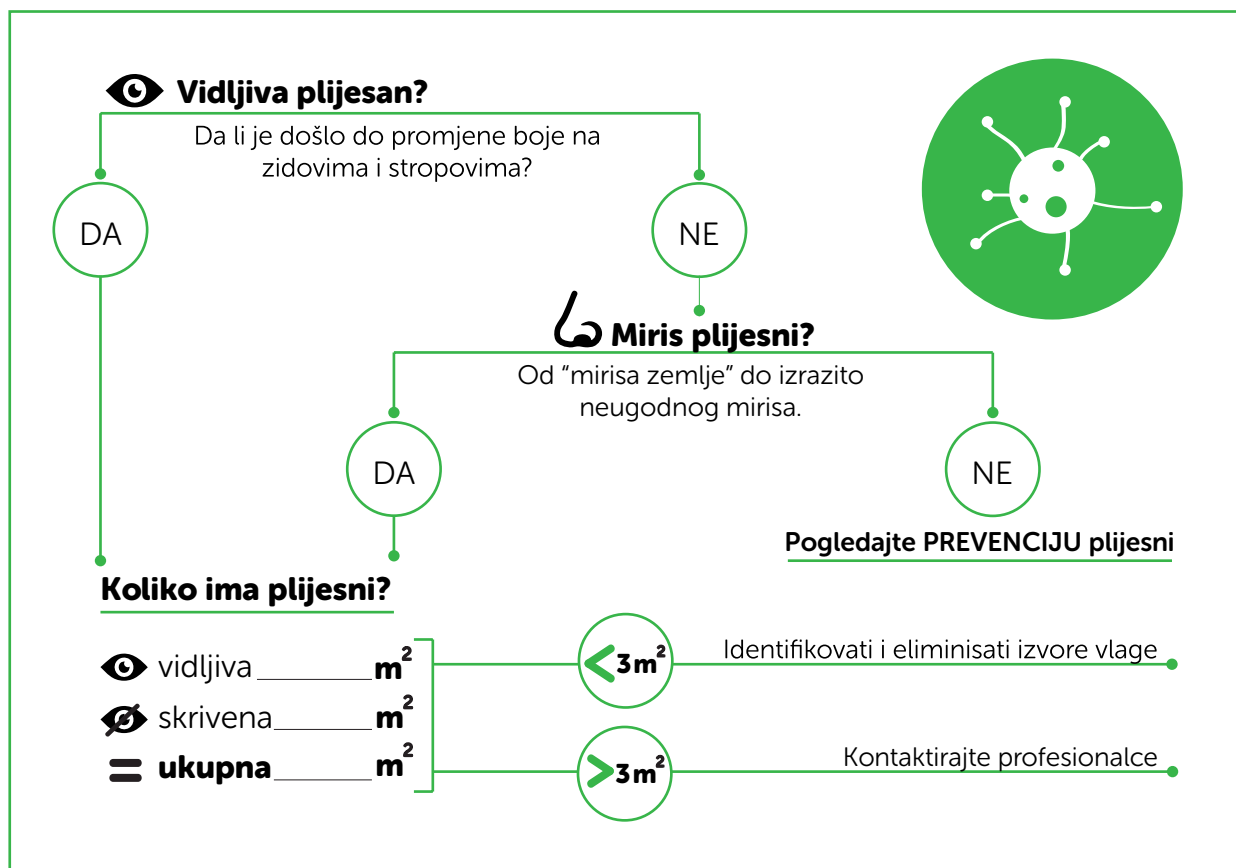
Pretpostavimo da je domaćinstvo kontaminirano s plijesni ako je:

- Bilo poplavljeno više od dva dana

- Vidljiva plijesan je jako raširena
- Vidljivo oštećenje od vode je očito ili su pljesnivi mirisi jaki.

Pri povratku kući, provjerite ima li vidljive plijesni ili pljesnivog mirisa.

Koristite dijagram, da biste procijenili obim plijesni u objektu. Zatim pogledajte odjeljak rješenja za korake koje morate upreduzeti radi otklanjanja problema.

Ako za uklanjanje plijesni koristite kućnu varikinu ili izbjeljivač važno je da:

- Obavezno nosite odgovarajuću zaštitu tokom rada, a ona uključuje nepropusne gumene rukavice, zaštitne naočale i odgovarajuću zaštitnu masku za nos i usta. Maska se treba dobro priljubiti uz lice i cijelo vrijeme tokom rada držati na licu bez dodirivanja rukama!
- Nikada ne miješate varikinu s amonijakom, kiselinama ili drugim sredstvom za čišćenje jer se njihovim miješanjem stvaraju otrovne pare opasne po zdravlje!
- Uvijek strogo slijediti upute proizvođača o upotrebi sredstva!
- Čuvati sredstvo izvan dohvata djece!
- Prije upotrebe varikinu razrijediti s vodom, pri čemu omjer varikine i vode zavisi o tome što će se čistiti i dezinfikovati. Pridržavati se uputva proizvođača!
- Otvoriti prozore i vrata kako bi ulazio svjež

vazduh! Tako se sprečava nakupljanje iritirajućih para u prostoru, te omogućava brže sušenje prostorija.

Ukoliko se radi o uobičajenoj kućnoj varikini s 4-6 % natrijevog hipohlorita, za čišćenje zidova od plijesni preporučuje se koristiti rastvor od 500 ml varikine na 2,5 l vode ili u slučaju težih slučajeva plijesni na zidovima čak i upotreba nerazrijeđene varikine. S obzirom da su zidovi puni vlage, nerazrijeđena se varikina poprskava po zidovima, te se krpom ukloni površinski sloj vidljivih plijesni. Zatim se ponovo nanese varikina i ostavi djelovati barem 60-90 minuta kako bi rastvor što je više moguće prodro u zidove i dezinfikovao unutrašnjost same konstrukcije. Zidove je zatim potrebno ostaviti da se u potpunosti osuše, pri čemu vrijeme potrebno za to zavisi o vremenskim prilikama i prozračnosti prostorija.

Tvrde površine poput frižidera, sudopera, radnih površina, alata i slično, na kojima se već

razvila plijesan, treba oprati vodenim rastvorom varikine, 500 ml varikine u 5 l vode. Ako su površine hrapave, treba ih istrljati četkom.

Površine oprane varikinom treba zatim isprati čistom vodom, te ih ostaviti da se osuše na vazduhu.

2.5. KORAK 5 – Sušenje objekta

Proces sušenja objekta može da traje od nekoliko sedmica, pa do nekoliko godina. To zavisi od dubine vode koja je poplavila imovinu, vremena zadržavanje poplavne vode i materijala od kojih je objekat izgrađen ili neki komad namještaja napravljen.

Prije pristupa procesu isušivanja trebete pripremiti zidove i podove.

Sa podova trebete ukloniti sve obloge.

Ispod drvenih podova je zasigurno mulj ili blato, a moguće i voda, etisone je nemoguće isušiti ili očistiti nakon poplave, čak i pločice koje su pukle ili oštećene uklonite i zamijenite novim.

Ako se voda nalazi u izolaciji ispod poda, potrebna je specijalna oprema za vakumsko isušivanje.

Ne gletujte i ne krečite zidove prije potpunog isušivanja. Razne glet mase i boje zatvaraju pore pa se zidovi sporije suše. Dobro rješenje je da se već za vrijeme čišćenja ostruže što više boje sa zida! Sve što bubri i odvaja se treba što prije ukloniti i time se ubrzava sušenje. Za vrijeme sušenja pojavljivaće se

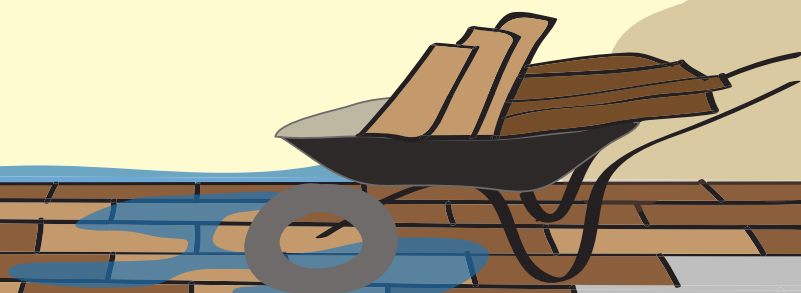
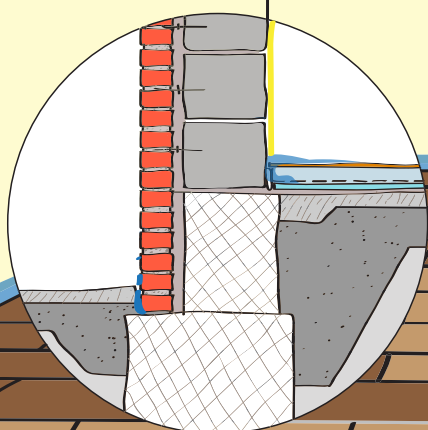
kristali minerala na površini. Ove kristale skidajte struganjem i odlažite što dalje od kuće. Na mjestima gdje su oštećenja maltera dublja, najbolje je ukloniti sav malter do zida, pričekati isušivanje i sanirati posebnim materijalima za sanaciju vlažnih zidova.

U slučaju da malter ne opada, ne drobi se i da nije nabubrio, odstranite samo svu farbu sa mokrog zida. Ako nemate hidroizolacije na podu, obijte malter na svim zidovima u visini od oko 10 cm iznad poda da se vlaga ne penje dalje uz zidove.

U slučaju da malter opada, drobi se ili je nabubrio, obijte ga u visini od oko 50 cm iznad nivoa do kojeg je bilo poplavljeno. S podova odstranite sve što sprečava isparavanje vode.

Kod zidova od ćerpiča (nepečene cigle), malter se nipošto ne smije skidati – prijeti rušenje zida!

Gletujte i krečite zidove kada ste sigurni da su zidovi potpuno suvi!

Sušenje objekata

Proces sušenja objekata, a posebno zagrijavanja, nikako ne treba obavljati prije nego ste kuću u potpunosti očistili i dezinfikovali.

Objekte možete sušiti prirodnim putem, odnosno zračenjem ili aktivnim sušenjem. Ukoliko vremenski uslovi dozvoljavaju, imate vremena i privremeno mjesto boravka, najbolja i najbezbednija kombinacija za sušenje je sunce i svjež vazduh, bar prvi period.

Ukoliko sušite prirodnim putem, potrebno je od tri do osam mjeseci u zavisnosti od godišnjeg doba, da se kuća u potpunosti isušila. Iako je važno provjetravati kuću, ona mora biti zaključana i osigurana kada nema nikoga. **Ne ostavljajte prozore i vanjska vrata otvorena kada niko nije prisutan u kući!**

Sušenje se može ubrzati aparatima za sušenje

kada je period sušenja minimalno tri do četiri nedelje. Ukoliko radite isušivanje objekata isušivačima, ventilatorima ili drugim aparatima, budite sigurni da provodite proces u skladu sa uputstvima proizvođača ili se konsultujte sa stručnjacima koji način isušivanja je najadekvatniji.

Koristite sakupljače vlage i hemijske odvlaživače.

U prostorijama koje se suše mora biti obezbijedena stalna ventilacija.

Nije preporučljivo isušivanje prostorija zagrijavanjem grijalicama i drugim izvorima toplote, bar prvih nekoliko nedelja, jer više temperature stvaraju vlagu, a kombinacija to dvoje pogoduje razvoju mikroorganizama.

Prilikom isušivanja prostorija neće se plijesan, a ukoliko se to ne desi, obratite se stručnim licima.

2.6. KORAK 6 – Čišćenje namještaja, električnih uređaja, kuhinjskog pribora i ostalo

Namještaj od punog drveta, koji je bio kratko pod vodom, dobro isperite od prljavštine. Zatim deterdžentom i vodom, ispiranje uradite sa čistom, vlažnom krpom, a zatim predmet stavite na prozračno mjesto, dalje od sunca i direktne toplote jer to može uzrokovati savijanje namještaja. Otvorite ladice za ubrzavanje sušenja, ali ne u potpunosti, zbog mogućih izobličenja.

Kada se namještaj osuši, premažite sredstvom za čišćenje drveta, voskom ili prelakirajte.

Električne uređaje i druge kućne aparate nemojte sami popravljati, niti uključivati u struju. Odnosite ih u servis ili pozovite majstora. Frižider, šporet, fen za kosu, čak i televizor, mogu da se poprave, pokazalo je iskustvo iz ranijih poplava.

Posteljinu i odjeću prvo grubo isperite da biste uklonili nečistoće, a zatim operite na minimalno 60° C, a posteljinu na 90° C uz korištenje deterdženta za pranje veša. Preporučujemo da dva ciklusa pranja prije

korištenja i sušenje veša na suncu, jer UV zračenje će odraditi dodatnu dezinfekciju.

Frižider ili zamrzivač koji su bili potopljeni u poplavnoj vodi, ili ako je tekućina sa raspadnute hrane dospjela do izolacionog sloja je neophodno baciti.

Mašinu za suđe i mašinu za veš prvo biste trebali oprati mlazom vode kako biste uklonili eventualnu prljavštinu i mulj. Zatim ostavite mašinu da se dobro osuši, najbolje na suncu. Povremeno možete malo da je nagnete, kako bi voda brže oticala, ali nikako je ne okrećite za 180 stepeni. Ukoliko posušujete krpama, budite izuzetno pažljivi, jer možete nešto da pokvarite ili oštetite neke kontakte, elektroniku prije svega.

Mašine obavezno treba da pregleda i provjeri ovlašteni serviser. Ukoliko se može koristiti, mašinu za suđe je neophodno praznu uključiti kroz tri kompletna ciklusa pranja na najjačoj temperaturi, da bi se isprali svi dovodi i odvodi te tako osiguralo unutrašnje čišćenje prije upotrebe.

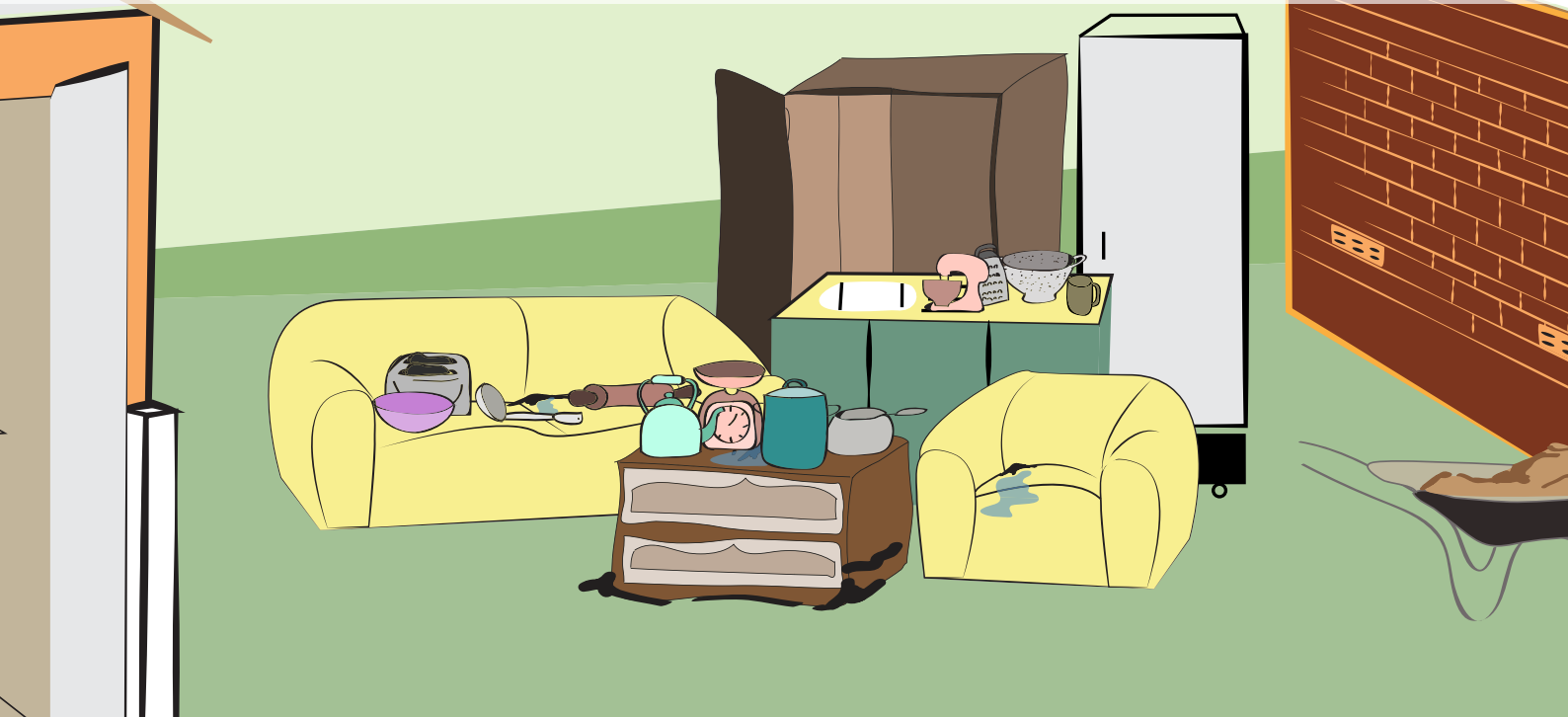
Kuhinjski pribor od drveta i plastike, boce i cucle za bebe koje su došle u dodir sa poplavnom vodom obavezno bacite. Pomenuti pribor se ne može sigurno očistiti ukoliko su bili u kontaktu sa poplavnim vodama.

Očistite i dezinfikujte **radne površine, tanjire, šerpe, pribor za jelo i ostalo**, prije korištenja. Ako imate mašinu za pranje suđa koja je u funkciji, to je efikasniji način za čišćenje manjih predmeta.

Posuđe, metalne tave i pribor detaljno operite deterdžentom i toplom vodom, isperite bar dva puta. Zatim ga sterilizite u čistoj ključaloj vodi ili potopite u rastvor varikine. Rastvor od varikine možete napraviti tako da jednu kašiku varikine koristite za 4 litre čiste vode i držite 15 minuta, zatim ponovo operite. Ukoliko imate industrijska dezinfekcijska sredstva, postupite prema uputstvu proizvođača.

Kuhinjske površine zahtjevaju dodatnu pažnju. Detaljno operite sapunom i toplom vodom, zatim isperite, ponovite postupak dva puta. Dezinfikujte površine u rastvoru varikine ili drugim namjenskim sredstvima. Dopustite da se osuši.

Vrijedne knjige, slike i dokumenti imaju svoju sentimentalnu, pravnu ili finansijsku vrijednost. Prvo treba identifikovati vrijedne materijale, onda se fokusirati na predmete koji nisu tako mokri, a u zavisnosti od tipa vode u kojoj su se našli i nastalih oštećenja, možete pokušati da ih spasite. Izvucite većinu vode iz papira. Da biste to učinili, stavite vlažne papire na prazan suv papir. Preporučuje se lagano

posipanje sodom bikarbonom po mokrom papiru da se spriječi rast gljivica. Otvaranje knjige na povjetarcu i suncu može ubrzati sušenje.

Ukoliko nemate vremena da se bavite sušenjem papirnih predmeta, umotajte ih i stavite u zamrzivač. Zbog visokog rizika kontaminacije, nikada ne miješati stvari sa dijelom gdje je hrana. Smrzavanjem ćete isušiti vlagu iz papira, listovi se lakše odvajaju i zaustavlja se propadanje štampe na papiru! Knjige i dokumente ostavite u zamrzivaču dvije sedmice. Nakon što ih izvadite iz zamrzivača pokušajte ih detaljno očistiti. Morate paziti kako ih sušite, ukoliko se papir suši presporo, raste pojava

gljivica, a ako se suši prebrzo, vezovi mogu da se iskrivljuju i pogužvaju stranice. Ako je oštećenje veliko, fokusirajte se na čuvanje informacija, a ne papira.

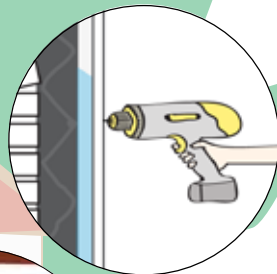
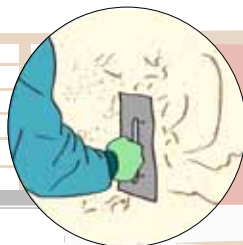
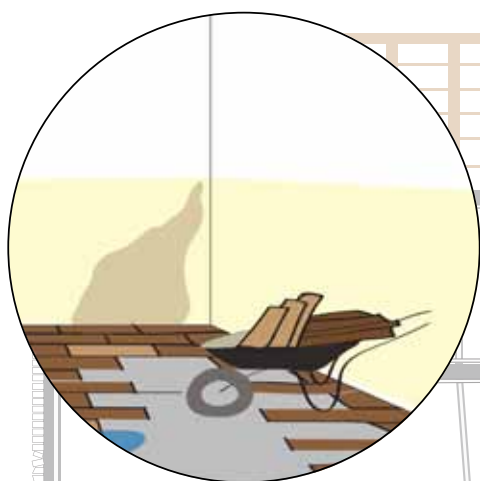
Sudopere, lovačoe, kade, tuš kabine i wc šolje neophodno je dobro oprati i dezinfikovati. Ukoliko je bilo šta napuklo ili slomljeno, morate to zamijeniti prije korištenja.

Ako su podloge i zidovi oko tuša izrađeni od betona i oni se mogu spasiti. Sve površine u domaćinstvu, posebno uglove, pukotine, kvake na vratima i britve vrata dobro očistite i dezinfikujte u svim prostorijama.

2.7. KORAK 7 –Popravak, rekonstrukcija i obnova

Nakon sprovedenih koraka dezinfekcije i sušenja, treba pristupiti **popravljkama i rekonstrukcijskim radovima**. Za neke postupke ili sanacije koje je potrebno završiti, obavezno se konsultujte sa stručnim licima ili angažujte pomoć.

Objekti sa pomjerenom statikom su izuzeno opasni. Ne ulazite u takve objekte, jer boravak u njima nije siguran!

2.7. 1. Strukturna oštećenja

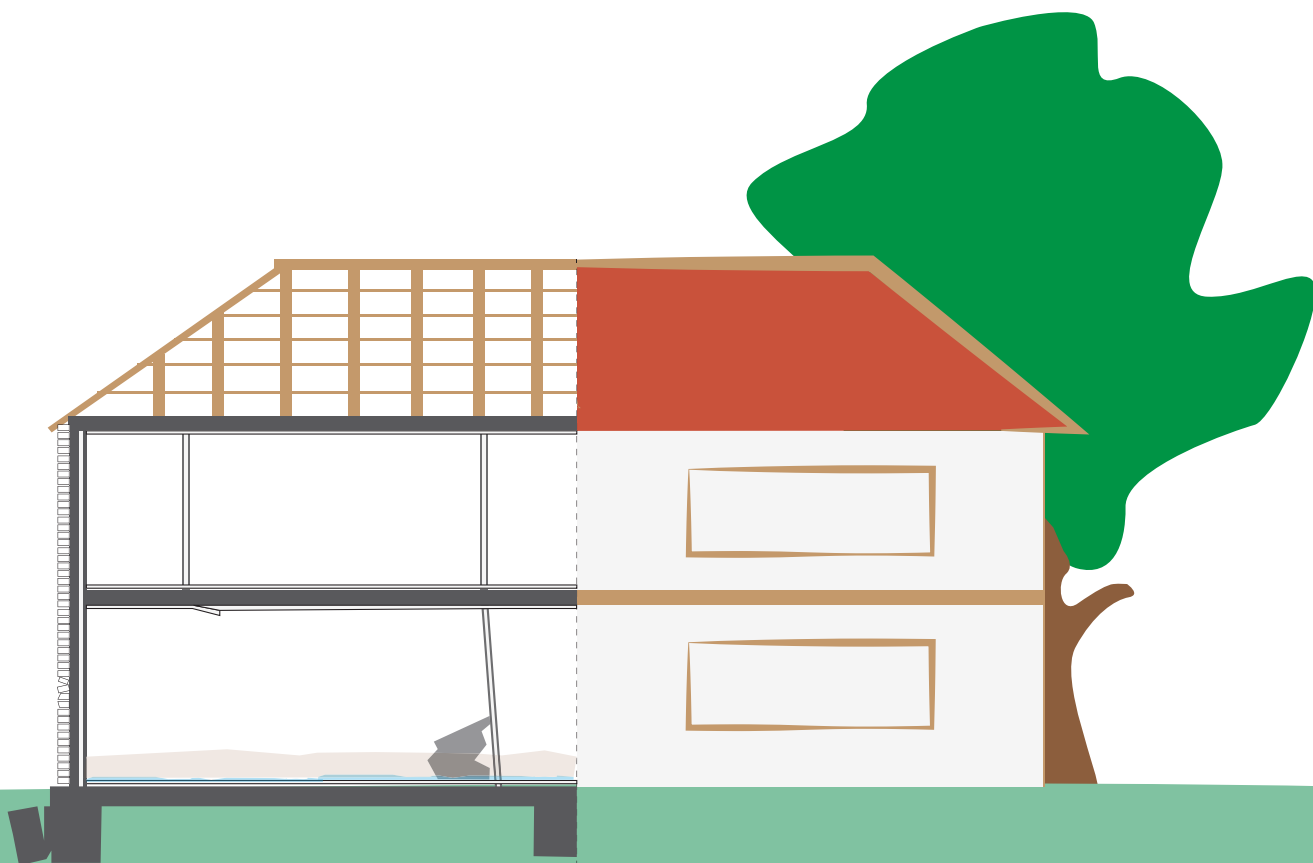
Prvi korak je utvrditi da li postoje strukturna oštećenja na objektima. Oštećenja i nedostaci moraju biti sanirani u što kraćem roku kako biste uopšte omogućili siguran boravak u kući. Da li će nešto biti popravljeno ili zamijenjeno, zavisi od nastalog oštećenja. Ukoliko je objekat bio značajno poplavljen, predlažemo da se konsultujete sa stručnim licima.

Počnite pregled temelja i krova

- Kuće s betonskim blokovima ili temeljima od cigle, treba temeljno provjeriti.
- Provjerite ima li erozije oko temelja. Ukoliko je materijal odnešen, popunite prazan prostor šljunkom ili drobljenim kamenom.
- Vizuelno dobro pregledajte temelj. Rupe popunite čeličnim šipkama i armiranim betonom.
- Provjerite fasadu/žbuku sa vanjske strane. U zavisnosti od oštećenja, popunite rupe ili zgulite veći oštećeni dio pa popunite i ponovo ožbukajte.
- Provjeriti krovnu konstrukciju (nosive grede, rogove, stropne grede...)

Pregledajte pod i zidove

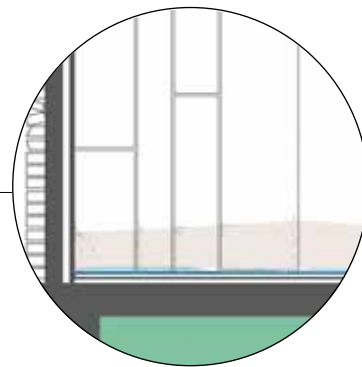
- Ako se u podovima pojavi zvuk, to je znak oštećenja. Zvuk u podu može da bude i znak oštećenja temelja, iako nema vidljivih oštećenja sa spoljašnje strane.
- Provjerite da li su podne grede napukle, nabubrile ili nedostaju.
- Provjerite pukotine iznad prozora i vrata.
- Provjerite unutrašnje nosive zidove koji bi mogli biti napuknuti, pomjereni ili potpuno propali.
- Provjeriti da li su zidovi ravni (viskom).
- Pregledati neravnine na stropovima. Mala nabubrenja mogu otkriti veliki problem koji se krije ispod.
- Provjerite da li su stepenice pomjerene, napukle, labave i da li škripe.

2.7. 2. Oštećenja materijala

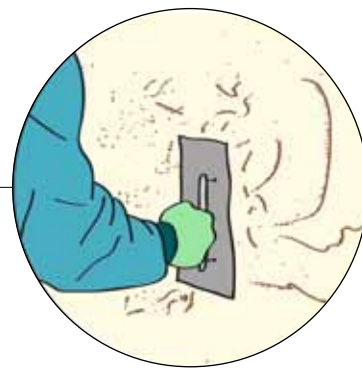
Zidne ploče

Većina stropova i zidova u novijim kućama su pokriveni zidnim pločama. Zidna ploča natopljena poplavnom vodom i nakon sušenja predstavlja stalnu zdravstvenu opasnost. Ako je zidna ploča natopljena čistom kišnicom, može se osušiti na svježem vazduhu. Ako su ploče potopljene u visini preko jednog metra, sve bi trebale biti zamijenjene novim.

Žbuka

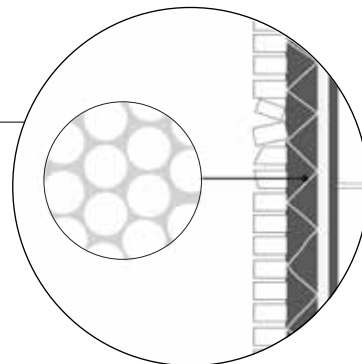
Žbuka je otpornija na vodu u odnosu na zidne ploče. Uglavnom se osuši sama, ali ukoliko dođe do bubrenja, pucanja ili odvajanja, treba je ukloniti i zamijeniti novom.

Izolacija

Postoje tri glavne vrste izolacije i svaka se pod uticajem poplavne vode ponaša drugačije. Kruta izolacija, kao što je **stiropor**, najbolje opstaje.

Mineralna vuna i celulozna izolacija su se vjerovatno prekomjerno natopile vodom. Ako se ne isuši do zime, smrznuće se te će doći do nepovratne štete. Trebaju se skinuti i zamijeniti.

Drvo

Ako je moguće da se osuši prirodnim putem, drvo se obično vrati u svoj izvorni oblik. Neki drugi materijali se mogu spasiti samo ukoliko nisu predugo izloženi poplavnim vodama.

Šperploča i OSB ploče, nabubre i brzo se raslojavaju i najbolje ih je baciti.

Stropni materijali

Ukoliko su poplavne vode stigle i potopile strop, u zavisnosti od materijala, zavisi i stepen njihovog oštećenja. Provjerite strop pritiskom i ukoliko ima mjehurića i izbočenja, ima neke štete na njima. Stropne ploče je, u suštini, lako zamijeniti, međutim u starijim građevinama sa drvenim podovima možda će biti potrebna popuna rekonstrukcija

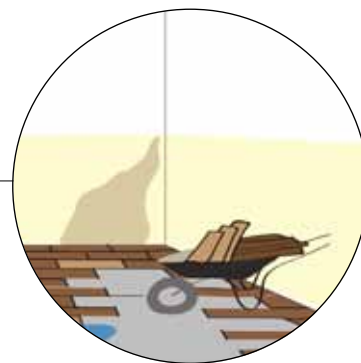

Podne obloge

Neophodno je ukloniti sve podne obloge kako bi vazduh cirkulisao oko poplavljenih podova, tako da se lako mogu isušiti. Ako je kuća potopljena, ispumpajte vodu, uklonite svu plastičnu izolaciju, prepreke, i druge materijale ispod podova. Zamijenite ih prije postavljanja novih ili saniranih starih podova.

Tepisi i obloge koje su natopljene poplavnim vodama treba zamijeniti novim.

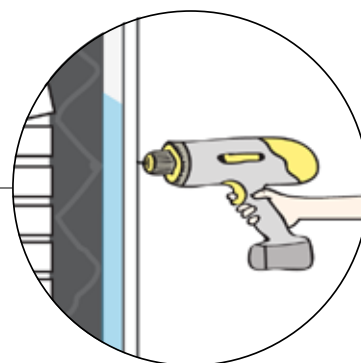
Podne obloge, kao što su vinil i vinil azbest, treba ukloniti. Podne obloge poput glinenih ili keramičkih pločica, po pravilu se ponašaju dobro. Parket koji sadrži azbest treba ukloniti od strane stručnjaka.

Zidne obloge

Potrebno je ukloniti vodu zarobljenu u zidovima. Za provjeru da li ima nakupljene vode iza zidne ploče, skinuti rubnu letvicu. Ako voda kapa vani, izrežite ili probušite rupu dovoljno veliku da bi voda mogla slobodno isticati. Koristite akumulatorsku bušilicu ili svrdlo da se izbjegne udar. Za gipsane ploče najbolje je izbušiti rupu iznad praga ploče za odvod vode. Ne koristite čekić jer bi gips mogao puknuti.

Vinil zidni pokrovi će dobiti plikove i oguliti se nakon poplava. Treba ih zamijeniti. Tapete treba skinuti i baciti.

Vrata i ormari

Vrata i ormari su obično izrađeni od drveta, koje nabubri i postane neupotrebljivo ako je duže vrijeme potopljeno. Šperploča ili iverica se može raspasti nakon poplava. Problem raslojavanja šperploče i vrata se neće pojaviti za nekoliko dana, ali će biti očita kada se šperploča ili vrata počnu ljuštiti. Vrata od masivnog drva ili panel vrata imaju bolju stopu otpornosti.

2.8. KORAK 8 – Siguran povratak kući

U zavisnosti od prethodno sprovedenih koraka i vremena potrebnog za njihovo pravilo izvršenje, vaš povratak kući može da potraje od nekoliko sedmica, pa čak i do godinu dana.

Za siguran povratak u domaćinstvo neophodno je biti siguran da su:

- Strukturna oštećenja sanirana.
- Električna energija sigurna za korištenje.
- Dovod vode pregledan i službeno proglašen sigurnim za upotrebu.
- Svaka prostorija, koja je pogođena poplavom, očišćena, dezinfikovana i dobro osušena.
- Svi elementi u objektu oprani i dezinfikovani.
- Odgovarajući sanitarni čvorovi dostupni.

2.9. KORAK 9 – Pripremite se za iduću poplavu - NAPRAVITE PLAN

Sada kada ste sanirali štetu i kada ste se vratili kući koja je ponovo bezbjedna za život i oporavili se nakon poplave, **ne zaboravite: napravite vlastiti plan za poplave.**

Informisanost i dobra pripremljenost osnova su efikasne odbrane od poplava. Pribranst, detaljna organizacija, poznavanje ugroženih mjesta, raspoloživost resursa i pripremljenost lokalnih vlasti su stavke koje igraju vitalnu

ulogu u savladavanju izazova koje poplave donose. Umanjenje rizika po živote i zdravlje, ali i štetu na imovini, na najmanju moguću mjeru moguće je ukoliko se posvetite detaljnoj pripremi.

Ovo je zadnji KORAK u ovom vodiču i ujedno PRVI KORAK koji trebate planirati u budućnosti!

3. Sanacija poplava u poljoprivrednom gazdinstvu

Poljoprivrednici najčešće imaju najviše problema uzrokovanih poplavama, jer pored imovine, poplava im uništi i zemlju od koje žive, a često izgube i dosta stoke, peradi i drugih životinja.

Pored ekonomske štete uslijed nemogućnosti korištenja poljoprivrednog zemljišta ili propadanja usjeva, poplave mogu promijeniti mikrobiološke, hemijske i mehaničke osobine zemljišta.

Sve ove osobine se mijenjaju uslijed:

- Gubitka korisnih svojstava zemljišta.
- Kontaminacije zemljišta.
- Narušavanja strukture zemljišta.
- Gubitka toplotne energije zbog isparavanja.
- Sve pore su ispunjene vodom i nema dovoljno vazduha i slaba je izmjena gasova.
- Dolazi do erozije.
- Dolazi do ispiranja biljnih hranjiva.

3.1. Uzorkovanje i analiza poplavljenog poljoprivrednog zemljišta

Nakon povlačenja vode neophodno je procijeniti mogući uticaj poplave na zemljište.

Kako bi se proces revitalizacije zemljišta obavio na optimalan način, poljoprivrednici treba da se obrate naležnim institucijama i poljoprivrednim stručnim službama za pomoć.

Tek nakon utvrđivanja svih činjenica, poljoprivredni stručnjaci mogu dati preporuku o vrsti i načinu popravke zemljišta nakon poplava. Oni će na osnovu ispitivanja zemljišta, dati praktične savjete kako da se nastala šteta popravi i zemljište dovede u

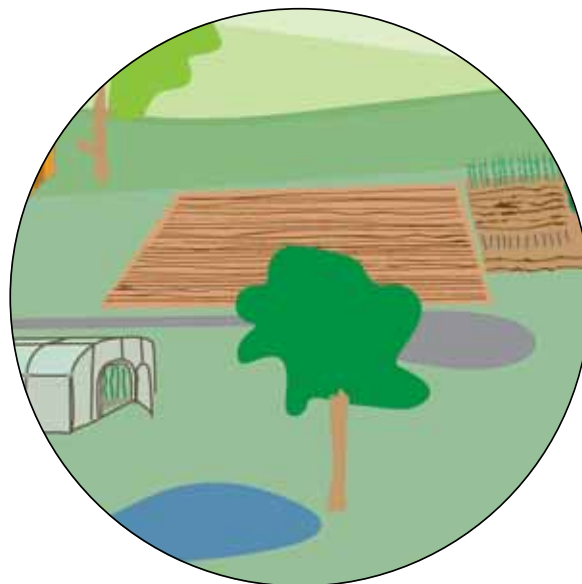
stanje prije poplava.

Nakon završenih osnovnih analiza zemljišta, moguće je uraditi i dodatne mikrobiološke analize i analize na teške metale, ako postoji sumnja na prisustvo istih. **Ove dodatne analize je potrebno raditi ako je na određenom području došlo do izlivanja fekalnih voda ili se u blizini određenih poplavljenih područja nalaze hemijska postrojenja, jalovišta i skladišta ili deponije hemijskih materijala i otpada.**

3.2. Primjeri mjera popravke zemljišta

Nakon konsultacije sa stručnim licima o načinu oporavka zemljišta, neke od mjera koje možete preduzeti su:

- Uklanjanje donijetog skeleta, poput odlomaka stijena, šljunka, krupnog pijeska i sl. Na manjim površinama ovu mjeru izvesti ručno, a gdje je nanos veći upotrebom mehanizacije.
- Donošenje ilovastog materijala tamo gdje je odnijet oranični sloj.
- Primjena duboke obrade sa mješanjem slojeva različitog mehaničkog sastava, naročito tamo gdje se smjenjuju po dubini pjeskoviti i ilovasto-glinoviti slojevi. Na ovaj način se uz mala ulaganja, može značajno popraviti produktivna sposobnost poplavljenog zemljišta.
- Redovno unošenje organskih đubriva, u cilju povećanja sadržaja humusa i popravke strukture zemljišta.
- Redovno unošenje mineralnih đubriva u cilju povećanja plodnosti zemljišta.
- Osnovnu obradu, oranje obaviti što prije i na što veću dubinu (30-35 cm), da bi se zaorao sitan pijesak i mulj koji je ostao na površini zemljišta

nakon povlačenja vode.

- Ne spaljivati žetvene ostatke, već ih zaorati zajedno sa jesenjim dubokim oranjem, zaorati i korove koji se mogu prethodno usitiniti tanjiračom, da bi se što bolje i dublje zaorali.
- Primjenjivati pravilan plodored. Izbjegavati gajenje kukuruza dugi niz godina na istoj površini, a uvoditi u plodored, pored lucerke, i soju, kao i ozima strna žita.

3.3. Kako postupati sa domaćim životinjama i hranom za životinje

Domaće životinje

Kako biste obezbijedili da životinje što lakše i bezopasnije prebrode period nakon poplava, predlažemo da se konsultujete sa naleznim institucijama i stručnim licima koji će pomoći da umanjite zdravstvene rizike.

Životinjama davati samo higijenski ispravnu hranu i vodu!

Kumulativni stres izazvan preseljenjem, novim ambijentalnim uslovima, novim dnevnim ritmom muže i novim hranidbenim statusom može smanjiti proizvodnju mlijeka kod krava

čak do 70%. Evakuisanim životinjama treba omogućiti što više mira uz što kvalitetniji izbalansirani obrok.

Sa svinjama se problemi javljaju u održavanju zdravlja, na šta veliki uticaj imaju uslovi držanja i potrebno je stvoriti takve uslove da se spriječi razvoj bolesti.

Kako postoji velika mogućnost od nastanka zaraznih bolesti, ali i povreda, nakon što se voda povuče, obratite pažnju na simptome koji nagovještavaju pojavu groznice, teškoća pri disanju, kontrakcija u mišićima, zatim otoka u grlu.

Kako biste umanjili rizike po zdravlje životinja, vodite računa koliko su one u kontaktu sa drugim životinjama. Naročito obratite pažnju na mjesta na kojima se životinje kreću i obitavaju u krdima ili stadima, jer su takva mjesta idealna podloga za nastanak zaraznih bolesti.

U slučaju bolesti stoke odmah obavijestiti nadležnu veterinarsku stanicu i civilnu zaštitu

sa svog područja koja će **procijeniti zdravstveno stanje životinja** i preduzeti potrebne mjere u svrhu sprečavanja mogućeg širenja bolesti i uspostavljanja zdravstvenih statusa.

Dajemo vam nekoliko korisnih savjeta:

- Adrenalin, panika i zbunjenost mogu da utiču i na životinje i na ljude.
- Priđite životinjama sa neophodnom smirenošću i ne pravite buku.
- Stavite na sebe odjeću koju životinje mogu da prepoznaju.
- Čim se ukaže prilika, smjestite ih u okruženje na koje su navikli, a koje je mirno.
- Ukoliko je moguće, životinje vratite u krda ili stada u kojima su već bile.
- Očistite životinje.
- Ako ste u prilici, životinje uklonite sa mjesta gdje još postoje tragovi poplave.
- Sanirajte im rane i povrede.

Hrana za životinje

Prodoranjem poplavne vode u **silazu** i njenim višednevnim ležanjem na silažnoj masi dolazi do njenog kvarenja. Plijesni koje se razvijaju mogu sadržavati opasne mikotoksine koji će se konzumiranjem pljesnive hrane naći u mlijeku i mesu.

U namočenom **sijenu i slami** dolazi do naglih procesa truljenja koje je nemoguće zaustaviti. Zato je takvo sijeno i slamu poželjno izmjestiti izvan farme i kompostirati. Druga je varijanta da se bale rastresu po oraničnoj površini i masa zaore uz dodatak ureje koja će pripomoći pri brzom humifikaciji mase. U poplavljenom sijenu moguć je i brzi razvoj listerije.

Posebno provjerite dijelove **pašnjaka** kraj ograda. Vašim životinjama mogu da naškode ostaci metala ili razni otpaci.

Držite životinje dalje od vlažnih površina. Ne samo što mogu da unište biljke gazeći po mokrom zemljištu, već mogu i da se zaglave u blatu ili močvarnim područjima. Telad su naročito sklona da upadaju u blato, pa ih držite podalje od takvih mjesta.

Voda koja plavi pašnjake utiče i na njihov kvalitet. Korovi se vrlo lako šire u ovako nepovoljnim situacijama, a može doći do rasta i drugih neobičnih biljaka. Ukoliko se voda zadrži duži vremenski period, može doći do širenja nepoželjnih biljaka. Kako biste osigurali da biljke koje su korisne na vašim pašnjacima tamo i ostanu kada se voda povuče, ponovo ih posadite.

U nedostatku adekvatne hrane, postoji opasnost da će životinje jesti čak i neke otrovne biljke, kojih ima u izobilju dok se pašnjaci polako suše.

Objekti u kojim borave životinje

- U poplavljenim objektima mogućnost zaraze je velika.

- Nakon povlačenja vode iz objekata, mehanički uklonite prljavštinu iz objekata.
- Obavezno uklonite hranu iz hranilica, silosa i transportera za punjenje hranilica.
- Svu pokretnu opremu uklonite iz objekta.
- Sve zidove, podove i nepokretnu opremu isperite vodom pod pritiskom. Isto tako i opremu koja je uklonjena iz objekata.
- Pristupite dezinfekciji cijelog prostora nanošenjem dezinfekcijskog sredstva uz pomoć prskalice pod niskim pritiskom na sve površine.
- Sredstva za dezinfekciju nanesite prskalicom pod pritiskom na svu opremu.
- Vratite opremu u očišćene objekte.
- Nakon toga zatvorite objekat. U zavisnosti od proizvođača, potrebno je određeno vrijeme za djelovanje sredstva, često je to samo nekoliko sati.
- Važno je da sredstava primijenite prema tačnim uputstvima proizvođača!

Ukoliko niste sigurni koje je najefinasnije i najbezbjednije sredstvo konsultujte se sa stručnim licima.

Postupanje sa uginulim životinjama

U nastavku, ukratko, dajemo neke informacije u vezi postupanja sa uginulim životinjama koje biste mogli pronaći na svom poljoprivrednom gazdinstvu.

Lešine uginulih životinja ne dirati niti pokušavati samostalno uklanjati.

U slučaju pronalaska leševa uginulih životinja trebate obavijestiti nadležnu veterinarsku, opštinsku organizaciju ili civilnu zaštitu koja će preduzeti mjere za neškodljivo uklanjanje i mjere iz svoje nadležnosti.

3.4. Postupci nakon poplave - ratarstvo

Smanjenje prinosa uzgajane kulture raste proporcionalno s dužinom perioda zadržavanja vode na zemljištu, a gubici su najmanji ukoliko ono traje do tri dana. Duže plavljenje ima za rezultat potpuno propadanje biljaka ili velikim padom kvaliteta te su biljne kulture neupotrebive za ishranu ljudi i životinja.

Nakon povlačenja vode s poljoprivrednih površina trebate:

- Gdje je moguće prokopajte kanale da omogućite isticanje viška vode.
- Pratite pojavu biljnih bolesti i nametnika, te izvršite tretiranje usjeva.
- Ne koristite poljoprivrednu mehanizaciju na površinama na kojima je zemljište poplavljeno ili zasićeno vodom.
- Kad se stvore uslovi na površinama za koje se procijeni da se usjev ne može obnoviti, obavite njegovo zaoravanje i izvršite sjetvu kukuruza, soje i krmnih kultura ili zasijte usjeve za zelenu gnojivu koji će nakon zaoravanja popraviti narušeno zemljište.

- Pokosite travnate i djetelinske vrste i njihove smjese i sklonite ih s poljoprivredne površine. Pokošenu masu ne koristite za ishranu stoke.
- Na područjima gdje je nanos mulja prekrivao oranični sloj obradivog zemljišta, onemogućena je poljoprivredna djelatnost prije potpune sanacije terena.

Negativan uticaj na rast i razvoj biljka na zemljištima u kojima je višak vode:

- Sprečava se proces nitrifikacije i smanjuje usvajanje azota.
- Anaerobni uslovi za djelovanje mikroorganizama.
- Otežano je kretanje poljoprivredne mehanizacije.
- Povoljni su uslovi za rast i razvoj biljnih bolesti i nametnika.
- Onemogućena je i otežana pravovremena obrada zemljišta i sprovođenje agrotehničkih mjera, poput prihrane i zaštite usjeva, nove sjetve, kosidbe i sl.

4. Kako postupati sa poplavljenim automobilom

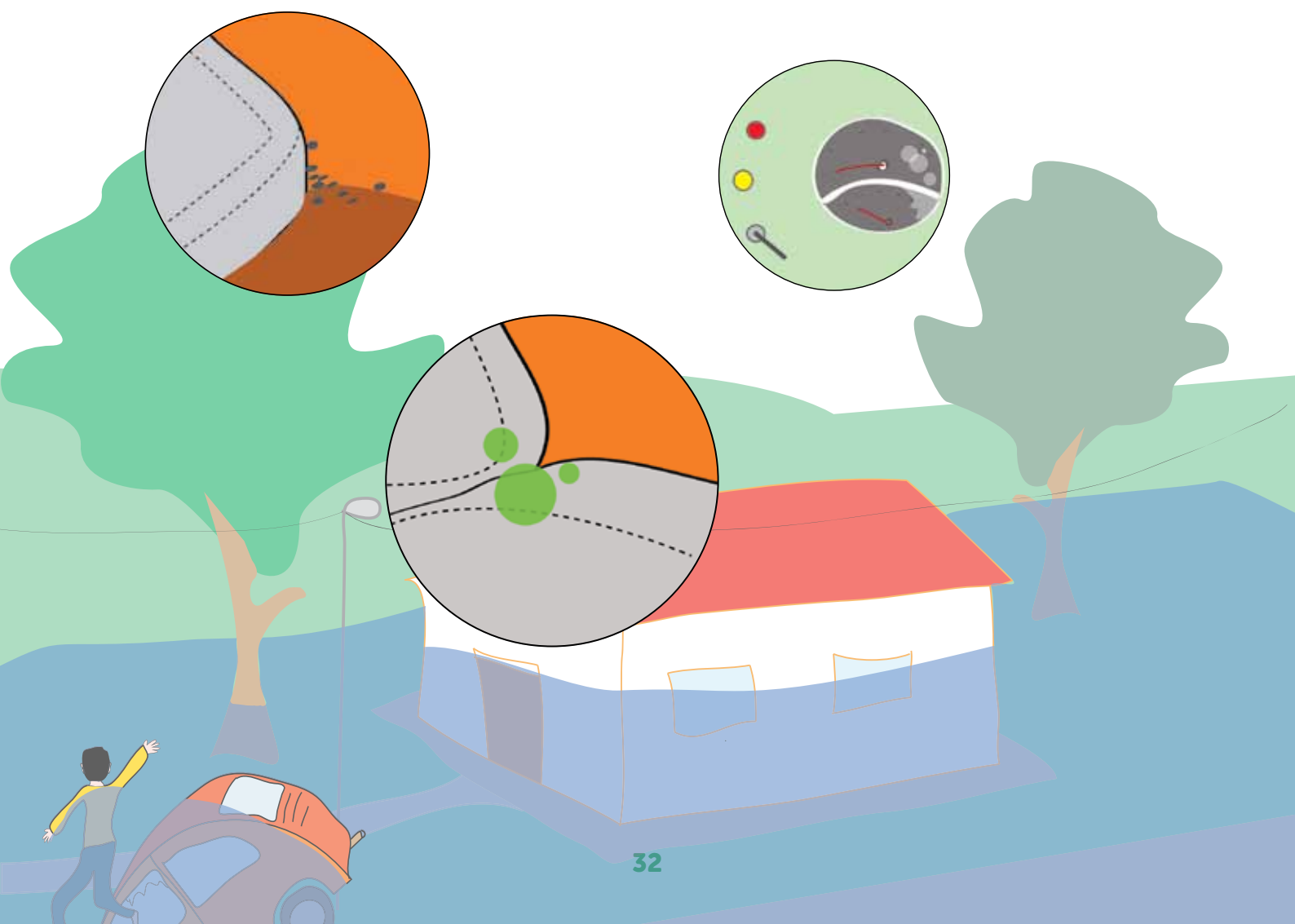
Ukoliko je automobil bio osiguran, pripremite foto-dokumentaciju i kontaktirajte osiguranje i postupite prema proceduri dobijenoj od osiguravajuće kuće.

Ako automobil nije bio osiguran, možete preduzeti osnovne mjere sanacije:

- Ukoliko je automobil bio poplavljen od auspuha naviše nemojte ni pokušavati da upalite motor! Ako postoji mogućnost, zovite servis. Čak i ako je bio poplavljen samo do šasije opet je bolje da ga date na kontrolu mehaničaru, jer bi oštećenja mogla biti značajna.
- Ako je bio poplavljen motor, automobil se

mora kompletno rastaviti i moraju se očistiti svi mehanički i elektronski dijelovi. To važi za motor, sistem kočnica, mjenjač. Neophodno je promijeniti i filtere, sistem za upravljanje vozilom, starter, obično kompletnu elektroniku.

- Neophodno je očistiti i dezinfikovati unutrašnjost vozila. Računajte s tim da blata ima svugdje i tamo gdje ga ne očekujete i gdje se ne vidi.
- Ako je automobilu poplavljen motor razmislite o njegovoj vrijednosti – da li se uopšte isplati u njega ulagati vrijeme i novac i koliki je rizik da automobil npr. otkáže u saobraćaju. Ako automobil nije popravljen u potpunosti ili nedovoljno stručno, često će se kvariti što može izazvati udes.

4.1. Kako da prepoznate automobil koji je bio poplavljen?

- **Povedite majstora sa sobom** – Bez obzira koliko se dobro razumijete u automobile, vozilo koji želite kupiti OBAVEZNO treba da pogleda majstor u kog imate povjerenja. Onaj ko želi da proda automobil koji je bio potopljen, neće žaliti novac kako bi uspješno sakrio tragove vode i mulja u vozilu.
- **Tražite od vlasnika saobraćajnu dozvolu** – Pokušajte da utvrdite gdje se vozilo nalazilo u vrijeme poplava. Ukoliko je promjenjena saobraćajna dozvola, tražite obrazloženje zbog čega je to učinjeno.
- **Provjerite dijelove koji najčešće stradaju** – Nakon što automobil ostane u vodi nekoliko dana mnogi dijelovi su zreli za mijenjanje, odnosno nisu više za upotrebu. U zavisnosti od vrste i godišta vozila, prva na udaru je elektronika i ona najčešće nepovratno strada. Najčešće za detaljno utvrđivanje stanja ovog dijela automobila, je neophodan majstor kako bi se utvrdilo u kom se stanju nalazi. Uzimanjem automobila sa ugroženom elektronikom, veoma brzo ćete biti primorani da izdvojite mnogo novca kako bi popravili elektroniku.
- **Provjerite akumulator.** Pošto on prvo strada kod dodira sa vodom, vlasnik ga je najvjerovatnije zamijenio, tako da novi akumulator može da znači da je automobil bio u poplavljenom području. Naravno, ne u svakom slučaju.
- **Utvrđite u kom stanju se nalaze tečnosti,** jer se moraju mijenjati nakon poplava. Ulje, antifriz i ulje za kočnice se moraju zamijeniti ako su došli u dodir sa vodom. To naravno vlasnici dobro znaju pa će to sigurno uraditi. Ako tečnost nema potrebnu viskoznost, moguće je da se u njemu zadržala voda.
- **Pretjerana uredenost** – Sjedišta i tapacirung obavezno stradaju u poplavama i vlasnici su ih najvjerovatnije zamijenili.
- **Preostali mulj i smrad** – Pošto se poslije poplava zadrži blato u autu, prodavci ga operu i usisaju kad se osuši, ali ga uvijek ostane malo tamo gdje ne gledaju, a to je u vratima, na pojedinim mjestima u gepeku ili teže dostupnim dijelovima motora, naročito sa strana motora. Iako se kola za prodaju dobro operu i namirišu, ipak se pomalo provlači miris vode ili blata koji ne možete uvijek da osjetite. Najčešće se osjeti u gepeku automobila.
- **Potrebno je potražiti ostatke mulja u skrivenim i nepristupačnim dijelovima karoserije auta,** to su razni kanali za strujanje vazduha, sitne rupice u karoseriji automobila, rupe za držače sklopova, rupe za šrafove i slično. Mulj se dugo zadržava u sklopovima plastičnih zatezača i žabica, pogotovo u njihovim zupcima. Veoma teško je očistiti i sve šarafe koji se napune muljem, pa i njih treba bolje pogledati.
- **Zvuci automobila u vožnji** – Prilikom probne vožnje, obratite pažnju na zvuk kočnica, jer kod automobila koji je bio poplavljen, čuje se više škripanja, zujanja i sličnih zvukova nego kod normalnog auta. Takođe, u takvim vozilima kočnice se jače čuju nego obično.
- **Stanje kablova** – Najjednostavniji način da provjerite da je u kabini vozila bila voda, jeste da pronađete snop kablova, skinete izolacionu traku i provjerite da li na nekom od njih ima tragova mulja. Ako se ne vidi golim okom, čistom bijelom maramicom obrišite kablove i provjerite. Možete da provjerite i stanje bakarnih kablova, jednostavno ogulite izolaciju na dijelu kabla, ako su bakarne žice tamne braon boje, najvjerovatnije su bile u kontaktu sa vlagom.
- Ono što nikako ne može da se provjeri, a što morate da znate, je **stanje „vazdušnih jastuka“** jer oni propadaju u dodiru sa vodom i moraju da se promijene. U protivnom će veoma brzo istruliti i izgubiće svoju funkciju.

5. Psihološka pomoć poplavljenima

Štete koje poplava prouzrokuje nisu samo materijalne prirode. Poplave imaju i negativan uticaj na **fizičko i psihičko zdravlje**, kao i na **socijalne aspekte života**. Ukoliko ne postoji životna ugroženost i ako nije potrebna evakuacija, ljudi uglavnom počinju sa spašavanjem materijalnih dobara. Za pojedinca je svaka šteta teška, ali najteže su one koje se odnose na "sentimentalne" vrijednosti, kao što su porodične fotografije, dokumenti i razne druge vrijednosti, nakit i slično.

Poplave često uzrokuju potpuni finansijski slom i naruše normalno funkcioniranje porodice. Negdje istovremeno dođe i do gubitka posla ili prihoda, što dodatno pogorša datu situaciju. Sve to utiče na odnose unutar porodice i izvan nje.

Ljudi se mogu lako naći u stanju šoka i uglavnom se radi o reakcijama privremenog karaktera koje s vremenom nestaju i oni se ponovo ponašaju onako kako su se ponašali prije poplave.

Različiti ljudi različito reaguju na iste podražaje, pa se tako i reakcije ljudi na poplave razlikuju. Obratite pažnju na svoju porodicu i ljude u bližem okruženju kako biste prepoznali da li im je potrebna pomoć. Ako postoje izražene traumatske reakcije možemo govoriti o akutnom stresnom poremećaju. Najčešći su: ponavljajući snovi ili noćne more vezane uz poplavu, pojava "flash-backa", teškoće s koncentracijom ili zaboravnost, poremećaj spavanja, osjećaj zaprepaštenosti ili odsutnosti u razmišljanju, nastupi bijesa, potreba pretjerane podrške od članova porodice, izbjegavanje stvari koje podsjećaju na poplavu, osjećaj tuge

ili potrebe za plačem bez postojanja objektivnog razloga, pojačana konzumacija cigareta i alkohola.

Međutim, ako događaj izaziva dugotrajnije posljedice onda je riječ o posttraumatskom stresnom poremećaju (PTSP).

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti djeci i starijima, osobama s tjelesnim invaliditetom i osobama sa psihičkim poteškoćama, ali i osobama kojima je u poplavama stradala bliska osoba.

Preporuke za ublažavanje stresa i anksioznosti kod osoba koje su pogođene poplavama:

- Ne izlaganje medijskim sadržajima (televizija, internet, novine) koji govore o poplavama ili drugim katastrofama, naročito video priložima i fotografijama poplava.
- Nakon poplave, posebno djecu, što je prije moguće treba vratiti u uobičajenu dnevnu rutinu.
- Redovna ishrana i odmor, vježbanje i fizička aktivnost.
- Okupirati ih aktivnostima u kojima će biti fizički i psihički aktivni.
- Održavanje kontakta s porodicom i prijateljima.
- Razgovor o tome kako se osoba osjeća, podsticaj za izražavanje pisanjem, crtanjem, bavljenjem muzikom i sličnim aktivnostima.
- Ukoliko je potrebno potražite podršku i od psihologa.

Posljedice na zdravlje ljudi uzrokovane poplavom mogu se javiti i odgođeno, nekoliko mjeseci nakon poplave. Povećana smrtnost nakon poplava može biti rezultat povećanog psihološkog stresa. Moramo biti svjesni i ove dimenzije šteta koje poplave uzrokuju, i u takvim situacijama neophodno je osigurati stručnu psihološku podršku za djecu, roditelje, odnosno za sve ranjive kategorije stanovništva.

Reference:

Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske
(ruczrs.net)

europa.eu

Know Your Flood Risk
(knowyourfloodrisk.co.uk)

Australian Government
(australia.gov.au)

Federal Emergency Management Agency
(fema.gov)

Vodič za postupanje u vanrednim situacijama,
Direktorat za vanredne situacije, Zavod za školstvo,
UNICEF-a, 2013

Praktični vodič "O merama sanacije zemljišta
poplavljenih područja sa primerima iz opštine Ljig"

Guide to Flood Recovery, Canadian Red
Cross

www.health.gov.sk.ca

Upute za postupanje s plijesni na poplav-
ljenim područjima, HZJZ, 26. svibanj 2014.
(www.hzjz.hr)

"People in Need", Czech Republic
(www.peopleinneed.cz)

Zoran Šimić, "Psihološke i socijalne dimenzije
poplava"
Državna uprava za zaštitu i spašavanje

E. Euripidou, V. M. (2004.)
Public health impacts of floods and chemical
contamination

Great Britain: Journal of Public Health, Vol 26.
No. 4.

S. M. Tapsell, E. C.-R. (2002.)
Vulnerability to flooding: health and social
dimensions

Šimić, Z., Sopta, I. (2008.)
Psihološki aspekti izvještavanja o velikim
nesrećama i katastrofama

www.Zenicablog.com

http://www.savjetodavna.hr/savjeti/14/545/postu
pci-nakon-poplave-stocarstvo/

http://www.hzjz.hr/novosti/upute-za-
stanovnike-poplavljenih-podrucja/

"Homeowner's and renter's guide to mold
cleanup after disasters"

"Reduce Your Flood Risk: A Resource Guide,
Flood Control District of Maricopa County"
(www.fcd.maricopa.gov)

Rehabbing Flooded Houses,
A Guide for Builders and Contractors ,
(www.huduser.org)

poplave.org

Ova brošura je nastala uz pomoć Evropske unije.
Sadržaj ove brošure je u potpunosti odgovornost Exit
Centra i ni u kom slučaju ne odražava stavove
Evropske unije.

Evropska unija se sastoji od 28 država članica koje su
odlučile da postepeno povežu svoja znanja, resurse i
sudbine. Zajedno, u toku perioda proširenja od 50
godina, oni su izgradile zonu stabilnosti, demokratije i
održivog razvoja, uz održavanje kulturnih različitosti,
tolerancije i individualne slobode. Evropska unija je
posvećena razmjeni svojih dostignuća i vrijednosti sa
zemljama i narodima izvan svojih granica.

Projekat finansira Evropska unija

 poplave.org

 poplave.org@gmail.com

 www.poplave.org

 exit
CENTRE

Implementator projekta